

Lokale klimaatlessen voor een coole wereld

Les 5: Klimaat

"Kinderen zijn de generatie die hier het meest mee te maken gaat krijgen. Zij groeien op in een wereld waarin klimaatverandering geen toekomstscenario meer is, maar realiteit."

- Illustrator en schrijfster Marit Törnqvist

 Duur: circa 60 tot 70 minuten

 Doelgroep: groep 3/4

 Leeftijd: 5 tot 8 jaar

 Benodigdheden:

1. Schoolbord of digibord.
2. Kleurpotloden.
3. Per kind een uitgeprinte versie van het werkblad 'Klimaatstripverhaal'.

1 Lesdoel (2 minuten)

De kinderen leren na te denken over hun leefomgeving en de straat waarin ze wonen. Ze kunnen benoemen waar ze hun straat allemaal voor gebruiken. Ze kunnen benoemen wat er allemaal in hun staat is en verwoorden wat ze ervan vinden. Deze les heeft als doel om de kinderen te laten nadenken over hun leefomgeving en zich te verwonderen over waarom die zo is zoals die is.

Instructie → Leg kinderen in eigen woorden het lesdoel uit.
Schrijf op het bord;

1. Ik begrijp wat klimaatverandering is.
2. Ik begrijp dat de gevolgen zijn van klimaatverandering.

2 Klassikaal bespreken (5 minuten)

Open de les met de vraag; 'Wie heeft er weleens van klimaat of klimaatverandering gehoord?'

Instructie → Schrijf de steekwoorden van onderwerpen die kinderen benoemen op het bord. Noemen ze niks? Schrijf dan de woorden 'weer', 'overstromingen' en 'droogte' op. Laat de steekwoorden de hele les staan.

3 Achtergrondinformatie (5 minuten)

Klimaat en weer horen bij elkaar, maar zijn niet hetzelfde. Het weer is elke dag anders. Het geeft de temperatuur buiten aan en of het regent. Hoeveel graden de temperatuur is en hoeveel het regent over een periode van 30 jaar, dat noemen we het klimaat. Het is dus het gemiddelde weer op een bepaalde plek over een langere periode (Klimaat, n.d.). Dit is heel lang hetzelfde geweest, maar de afgelopen honderd jaar is dit snel veranderd. De gemiddelde temperatuur op de hele aarde wordt steeds warmer. Dit heeft grote gevolgen voor heel veel mensen, dieren en de natuur. Doordat het warmer wordt smelt het ijs op bijvoorbeeld de Zuidpool en op hoge bergtoppen. Dit ijs wordt water en stroomt de zee in. Hierdoor wordt het water in de zee hoger en kunnen overstromingen ontstaan (WWF, 2025).

Er zijn zelfs landen in de wereld, zoals het eiland Tuvalu, die helemaal verdwijnen. Ze worden overspoeld door de zee omdat die nu veel hoger is door klimaatverandering. Alle mensen, ook de kinderen, die er wonen moeten naar een ander

Lokale klimaatlessen voor een coole wereld

land verhuizen. Ze moeten allemaal naar een ander huis met andere vrienden en op een andere school. (Verenigde Naties, 2026). Ook heeft klimaatverandering invloed op hoe vaak het regent en wanneer het regent. Door de stijgende temperaturen valt er in hele grote delen van het jaar te weinig regen. Hierdoor kunnen planten, maar ook groente en fruit slecht groeien. Wanneer het regent, zijn de regenbuien juist heviger. Dit zorgt op veel plekken in de wereld en ook in Nederland voor wateroverlast. Ook in de Zaanstreek kan dit gebeuren. Overal om ons heen is water en wanneer dit stijgt, zullen ook hier de straten vol met water lopen. (WWF, 2025) Eigenlijk lijken we best op Tuvalu, maar is het bij ons nog niet zo dichtbij (Groene Amsterdammer & Horsthuis, 2024).

Instructie → Vertel dit in eigen woorden aan de kinderen en gebruik eventueel eigen voorbeelden.

3 Klassikale proef (5 minuten)

Vul een grote, transparante kan of vaas voor 75% met water. Zet een duidelijk zichtbare streep aan de buitenkant met een watervaste stift om het waterpeil aan te geven. Gooi dan het glas met ijsklontjes in het water. Laat ze met een föhn smelten. Je ziet het water nu stijgen. Zet een streep bij het nieuwe waterpeil. Vertel de klas dat het ook zo werkt als het poolijs smelt op Antarctica, de Zuidpool. Alleen als dat ijs smelt, dan stijgt het zeewater, oftewel de zeespiegel, met maar liefst 57 meter. Terwijl onze duinen maar 2 á 3 meter hoger zeewater aankunnen (*Rapport: Met Hogere*

Dijken Kan Nederland 3 Meter Zeespiegelstijging Aan, 2023).

Instructie → Bereid de klassikale proef goed voor door voor de les de ijsklontjes voor te bereiden in een vriezer. Zorg dat het duidelijk zichtbaar is voor de hele klas, bijvoorbeeld door een verhoging voor aan de klas te gebruiken.

4 Video (10 minuten)

Bekijk de video over de gevolgen van klimaatverandering overal ter wereld. Bespreek de video na. Vraag eerst algemeen wat de kinderen zagen. Vraag daarna specifiek of ze nu meer weten van klimaatverandering. Vraag tot slot of ze denken dat de rampen in de video ook in de Zaanstreek kunnen gebeuren?

Instructie → Bespreek na afloop van de video de beelden na. Vraag eerst algemeen aan enkele kinderen wat ze op de video zagen. Vraag erna gericht wat ze nu weten van klimaatverandering. Eindig met de vraag of ze denken dat deze rampen ook in de Zaanstreek kunnen gebeuren? Schrijf de steekwoorden op het bord bij de andere woorden. Laat alle woorden weer op het bord staan in het vervolg van de les.

5 Binnenopdracht (20 minuten)

Lokale klimaatlessen voor een coole wereld

De klas gaat een stripverhaal tekenen. Laat ze nadenken wat er gebeurt als het ijs op Antarctica smelt en het zeewater stijgt. De Zaan, onze rivier in de Zaanstreek krijgt dan ook veel meer water en zal overstromen. Al het water loopt de straten in. Kunnen ze tekenen hoe dit eruit ziet en wat er dan gebeurt?

Instructie → Leidt deze les goed in met het verhaal van het smeltende ijs op Antarctica en hoe dit doorwerkt tot in de Zaanstreek wanneer de Zaan overstroomt. Leg de kinderen uit dat dit natuurlijk alleen maar kan gebeuren als we niks doen aan klimaatverandering. Stel ze gerust, dat dit niet op korte termijn gaat gebeuren. Maar zeg vooral niet dat het een absurd scenario is. Vertel het eerlijke verhaal zonder ze bang te maken. Stop na 15 minuten met het tekenen. Bespreek de tekeningen en schrijf de steekwoorden weer bij de anderen op het bord. Laat ook wederom alle steekwoorden staan.

Bekijk de video en leg erna de stelling uit de video voor aan de klas: 'Als het regent ga je niet met de auto, maar trek je je regenjas aan en pak je de fiets'. Wie is het daar mee eens?

Instructie → Bespreek de video na afloop niet. Leg de klas wel de stelling uit de video voor. Laat ze hun hand opsteken als ze het er mee eens zijn. En laat ze hun hand opsteken als ze het ermee oneens zijn. Noteer de uitslag op het bord door te turven.

7 Feedback

Bespreek de les na aan de hand van de steekwoorden op het bord. Als kinderen nog steekwoorden missen, dan kunnen die nog worden toegevoegd.

Instructie → Maak een foto van het bord, voordat je het uitveegt of verwijderd. Deze foto kan gedeeld worden met ouders/verzorgers.

7 Bekijk de eindboodschap voor alle kinderen van Marit Törnqvist

Instructie → Meld tot slot dat ze in een volgende les gaan leren en bespreken wat we zelf kunnen doen om klimaatverandering tegen te gaan

6 Video (10 minuten)